

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-520-4-15>

MODELING THE LEXICAL-SEMANTIC FIELDS "STEUER", "ABGABE" AND "GEBÜHR"

МОДЕЛЮВАННЯ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИХ ПОЛІВ "STEUER", "ABGABE" І "GEBÜHR"

Okrhimenko O. A.

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor at the Department
of Modern European Languages
State University of Trade
and Economics
Kyiv, Ukraine*

Охріменко О. А.

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри сучасних
європейських мов
Державний торговельно-економічний
університет
м. Київ, Україна*

Основне завдання податкового законодавства будь-якої держави – це встановлення розміру податків, регулювання процесу їх збору та визначення сторін, що беруть участь у цьому процесі.

У Конституції Німеччини податок визначено у спосіб, що відповідає трактуванню цього терміна в Конституції України (ст. 67). Згідно з останньою, одним із основних конституційних обов'язків громадян, які отримують доходи внаслідок трудової, інтелектуальної чи творчої діяльності або з інших джерел, є участь у формуванні державного та місцевих бюджетів шляхом сплати податків і зборів (<https://juristoff.com/resyrsi/kz/konstitutsiya-ukrajini/rozdil-2-prava-svobod-i-ta-obov-yazki-lyudini-i-gromadyanina/11020-stattya-67-konstituciya-ukrajini-2013-statti-konstituciji-ukrajini>). Таким чином, податки – це обов'язкові виплати, що стягуються державними чи уповноваженими органами задля компенсації витрат на державні послуги. Окрім податків, можуть стягуватися додаткові платежі за конкретні адміністративні послуги.

У рамках податкового законодавства виділяють три основні категорії:

1. Податки – не пов'язані з конкретними послугами та спрямовані на загальне фінансування суспільних потреб (див. § 3 абз. 1 податкового кодексу).

2. Платежі – стягуються як компенсація витрат, що виникають через створення чи утримання державних установ (ст. 105 абз. 1 Конституції ФРН).

3. Спеціальні податки – стосуються конкретних груп населення чи сфер діяльності і виконують компенсаційну функцію. Зазвичай це – компенсаційний збір (у загальному розумінні).

Процедуру моделювання лексико-семантичних полів "Steuer", "Abgabe" і "Gebühr" було здійснено на основі словників: Warig [2, S. 97, 579, 1415] Wörterbuch Deutsch als Fremdsprache [1, S. 4, 377, 979] і словників синонімів (http://corpora.uni-leipzig.de/de?corpusId=deu_newsrawl_2011) із залученням деяких даних з етимологічних лексикографічних джерел (http://corpora.uni-leipzig.de/de?corpusId=deu_newsrawl_2011).

Словник німецької мови Wahrig подає такі синонімічні ряди для досліджуваних термінів: **Steuer**: *die Abgabe* (податок), *die Gebühr* (Wahrig Deutsches Wörterbuch 2011). **Abgabe**: *das Abgeben* (видача); *Überlassung* (уступка, надання, передача); *Auslieferung* (видача, передача, доставка (товару)); *Verkauf* (продаж); *Aushändigung* (вручення, видача); *Steuer* (податок); *Miete* (оренда, прокат, винаймання); *Pacht* (оренда, договір про оренду, орендна плата); *Tratte* (перевідний вексель); *Gegenwert des gezogenen Wechselst* (компенсація обміну); *das Zuspielen des Balles* (пас) (Wahrig Deutsches Wörterbuch 2011). **Gebühr**: *die Steuer* (податок), *die Abgabe* (податок) (Wahrig Deutsches Wörterbuch 2011).

Моделювання лексико-семантичних полів "Steuer", "Abgabe" і "Gebühr" дозволив визначити основне коло термінів, що стосуються сфери оподаткування, зокрема поняття: *Besteuerung*.

Загальновідомо, що синоніми групуються в групи за спільними ознаками, формуючи системи. Наприклад, для характеристики ступеня обдарованості людини можна виділити такий ряд: *fähig* (здатний на щось) – *begabt* (обдарований) – *talentvoll* (малановитий) – *genial* (геніальний). Синоніми – це слова, які мають однакові або дуже близькі значення, «виражають одне й те саме поняття або поняття, близьке за змістом; характеризуються схожістю номінативної функції, хоча часто відрізняються стилістично; здатні взаємозамінюватися в одному або подібному контексті» (Synonymwörterbuch, S. 6). Жодне багатозначне слово не може бути синонімом до іншого у всіх своїх значеннях. Синонімічні зв'язки існують лише між окремими значеннями слів. Саме тому в **Synonymwörterbuch** об'єднання в синонімічні ряди здійснюється з урахуванням лексико-семантичних варіантів кожного слова [4, s. 9].

Можемо побачити, що термін *Steuer* (заголовкове слово словникової статті "Steuer" на с. 449 (*Synonymwörterbuch*)) є нейтральним синонімом (домінантою), оскільки у своєму первинному значенні (I) виражає зміст усього синонімічного ряду в найбільш узагальненій формі, позбавлений емоційного забарвлення та є найчастіше вживаним у цій групі.

Ядерні компоненти полів (лексико-семантичних, функціональних і.т.д.) зазвичай визначаються за якісними та кількісними критеріями. Ось чому самим найпершим кроком для виокремлення базових термінологічних одиниць ТТП "BESTEUERUNG" було звернення до Словника синонімів «*Synonym Wörterbuch*» (Marie-Elisabeth Fritze, Dieter Herberg, Günter Kramer, s. 449). У цьому словнику зазначається, що *Steuer* може бути прямим – *direkte*, непрямим – *indirekte*, державним податком – *staatliche Steuer*, високим – *hohe*, важким – *drückende*, податки можна підвищувати – *Steuern erhöhen*, знижувати – *senken*, обкладати податком – *eine Steuer auf etw. legen, etw. mit einer Steuer belegen*, щось може підлягати оподаткуванню – *etw. unterliegt der Steuer*, податки утримуються із заробітної плати – *vom (Brutto-) Gehalt werden die Steuern abgezogen; vom Gehalt geht die Steuer ab*. **Abgabe** – крім значення податок, це й акциз на окремі вироби (наприклад, *direkte* – прямий, *indirekte* – непрямий, *regelmässige* – регулярний, *jährliche* – щорічний, *hohe* – високий, *niedrige* – низький, *drückende* – тяжкий, *Abgaben eintreiben* – збирати податки, *erheben* – стягати податки, *auflegen* – оподатковувати, *Abgaben zahlen (entrichten)* – платити податки, *vom Abgaben befreit werden* – звільняти від податків, *die Abgabe auf Tabakerzeugnisse werden erhöht* – підвищувати акциз на тютюнові вироби). **Gebühr**: *die Gebühr* – це внесок, збір, плата за використання, *eine Gebühr entrichten* – платити внесок (збір), *erhöhen* – підвищувати внесок (збір), *eine Gebühr festsetzen* – установлювати внесок (збір), *kassieren* – збирати внесок (збір), *die Gebühr für die Benutzung beträgt 10 Mark* – плата за користування становить 10 німецьких марок, *die Gebühr für das Telefon bezahlen* – платити за телефон [4, s. 449].

А також наводиться синонім *Akzise*, що є застарілим, книжним і сьогодні не використовується, про що засвідчує фактичний матеріал, у якому немає жодної ілюстрації з *Akzise*.

Отримані результати стали основою для моделювання ТТП "BESTEUERUNG" на базі текстів податкового законодавства Федеративної Республіки Німеччини.

Із 50 текстів методом суцільної вибірки вилучаються термінологічні лексеми, що прямо зазначено, що аналізовані тексти належать до сфери податкового законодавства Німеччини. За результатами кількісного опрацювання частотності податкових термінів було змодельовано ТТП "BESTEUERUNG" (оподаткування) для кожного з 50 текстів, що складається з чотирьох лексико-семантичних мікрополів, які представлено наступними тематичними групами:

1. Види податку.
2. Особи, задіяні в процесі оподаткування.

3. Назви різновидів податкових законів.

4. Складники оподаткування.

Проілюструємо:

В тексті закону "**Gesetz über Sonderabschreibungen und Abzugsbeträge im Fördergebiet (Fördergebietsgesetz)**" визначено **10** термінологічних одиниць з кількістю вживань **57** разів, що формують ТПП "BESTEUERUNG".

Тематична група "*Види податку*" налічує **2** терміноодиниці, що реалізовані в тексті закону **35** разів. Ядерна зона представлена лексемою *Steuer* (28); навколоядерна та далека периферія не репрезентовані; близька периферія сформована лексемою *Einkommensteuer* (7).

Тематична група "*Особи, задіяні в процесі оподаткування*" представлена **1** терміном, ужитим у тексті закону **9** разів: *Steuerpflichtige* (9).

Тематична група "*Назви різновидів податкових законів*" налічує **6** термінономінацій, реалізованих у тексті закону **11** разів. Ядерна зона представлена лексемою *Einkommensteuergesetz* (6); близька периферія не репрезентована; далека периферія сформована **5** терміноодиницями: *Jahressteuergesetz* (1), *Gesetz zur Neuregelung der steuerrechtlichen Wohneigentumsförderung* (1), *Jahressteuer-Ergänzungsgesetz* (1), *Steuerbereinigungsgesetz* (1), *Steuerentlastungsgesetz* (1).

Тематична група "*Складники оподаткування*" представлена **1** термінономінацією, що реалізується у тексті закону **2** рази: *Steuerermäßigung* (2).

Термінологічним ядром є термін "Steuer": у тексті закону "Gesetz über Sonderabschreibungen und Abzugsbeträge im Fördergebiet (Fördergebietsgesetz)" його зафіксовано **28** разів як окрему лексему та **29** разів як компонент інших терміноодиниць, тобто **57** разів із **57** терміновживань.

Отже, у текстах податкового законодавства вживається різний ступінь насиченості спеціальною термінологічною лексикою. Податкові терміни також підтверджують їхню неоднорідність та варіативність у частоті використання. Досліджуючи тексти законів податкового законодавства Німеччини доцільно сказати про спеціальні параметри термінологічно-тематичного поля "BESTEUERUNG", зокрема особливості лексико-семантичної організації текстів німецького податкового законодавства.

Література:

1. *Online Etymology Dictionary*. Ergriffen aus. URL: https://www.etymonline.com/word/text#etymonline_v_10699

2. Wahrig-Burfeind, R. *Wahrig Deutsches Wörterbuch*. Wissenmedia. München (2011).

3. *Wortshatz*. German news corpus based on material crawled in 2011. Sätze: 26,142,898.

4. Synonymwörterbuch Ergriffen aus. URL: <https://synonyme.woxikon.de/>

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-520-4-16>

**EXPLORING DISCURSIVE PERSONALITIES THROUGH
NON-VERBAL AND SUPRA-VERBAL COMMUNICATION
IN THE CONTEXT OF VALUE EXPRESSION**

**ТИПОЛОГІЯ ДИСКУРСИВНИХ ОСОБИСТОСТЕЙ
У КОНТЕКСТІ ВИКОРИСТАННЯ НЕВЕРБАЛЬНИХ
І НАДВЕРБАЛЬНИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ ВИРАЖЕННЯ ЦІННОСТЕЙ**

Skrynnyk Yu. S.

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor,
Doctoral Candidate,
Associate Professor at the Department
of English Philology and Foreign
Language Teaching Methods
V. N. Karazin Kharkiv
National University
Kharkiv, Ukraine*

Скриннік Ю. С.

*кандидат філологічних наук, доцент,
докторант,
доцент кафедри англійської філології
та методики викладання іноземної
мови
Харківський національний
університет імені В. Н. Каразіна
Харків, Україна*

Linguists investigate the concept of the discursive personality through a variety of theoretical frameworks, with a shared recognition of the critical role played by non-verbal and supra-verbal components in shaping identity and structuring social interaction. These approaches underscore the significance of such components in the expression of values, social roles, status, and other dimensions of identity within discursive practices. The present study contributes **novel** insights into this area by exploring the previously underexamined interaction between non-verbal and supra-verbal components of communication and value systems, offering a timely and **relevant** perspective on the evolving dynamics of identity construction in contemporary discourse.